

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Škoda vsak štrtek in volja s pošiljno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrta leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujerazne države 8 K. Če bi bil sam po sebi, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odgovora. — List „Kotički“ (skupaj s „Slovenskim Gospodarjem“) dostavljajo listi brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, sprejemna soba. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala namočila“ stane beseda 5 vin. Parte in zabave vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poljubne proti.

Slovenski in hrvatski politiki pri cesarju.

Cesar Karel je v ponedeljek, dne 21. t. m., ob pol 6. uri popoldan sprejel v Laksenburgu v posebni avdijenci načelnika Slovensko-hrvatskega kluba dr. Korošca in klubove člane dr. Kreka, vit. Pogačnika, Spinčiča in dr. Susteršiča. Natančnejšega poročila o avdijenci še nismo dobili.

Mira še ne bo?

Poročevalec lista „Daily Express“ je vprašal francoskega vojnega ministra Painleveja, kako dolgo še bo trajala vojska. Painleve je odgovoril z resnim izrazom: „Ni še videti nobenega konca.“

Francoski agitator za vojno Soulier je na nekem zborovanju v Kodanju izjavil, da se Francija že pripravlja za vojskovanje po zimi.

Tudi angleški ministrski predsednik Lloyd George je pred kratkim izjavil, da se je treba za vsak slučaj pripraviti za vojskovanje še tudi prihodnje leto, čeprav noče trditi, da bi ne bilo mogoče, da se že letos sklene mir.

Kakor je iz tega razvidno, še Francozi in Angleži nimajo dovolj z dosedaj prelito krvjo, ampak da še je treba vsaj eno leto nadaljevati grozno morijo. Ali na Francoskem in Angleškem res ni nobenih pametnih ljudi več, ki bi si upali nastopiti proti taki vojni besnosti? Ali ni na Francoskem in Angleškem nobenih katoličanov več, ki bi povzdignili glas za vrnitev ljubezni in spoštovanja med narodi? Nečloveško in nekrščansko sovraštvo se še torej naj nadaljuje vsaj eno leto! To so za ostni izgledi, a pripraviti se moramo tudi mi za zimo, ako sovražniki še nočejo poslušati pameti.

Naše žrtve za domovino.

Od Sv. Petra pri Mariboru se nam poroča: Sedaj, ko je prišlo več naših vojakov na dopust, da nam pomagajo pri delu po vinogradih in na polju in nam tako pomagajo pripraviti ljubi kruhek, ki ga že marsikateremu primanjkuje, se nehote spominjamo onih, katerih žalibog ne bo več nazaj. Dne 3. novembra 1916 je padel na soški fronti Marko Roškar iz Celestrine, star 26 let. V spodnjih bukovinskih Karpatih je zadela dne 29. novembra 1916 sovražna krogla, Henrika Ferk. Imel je svoj dom pri Kocbekovih v Trčevi, ki so mu bili boljši, kakor lastna mati. Bil je velik prijatelj „Slov. Gospodarja.“ Ko je bil odločen za marš-stotnijo in se poslavljaj, je dejal: „Mene ne bo več nazaj in tudi o meni bo stalo v „Slov. Gospodarju“, da sem položil svoje mlado življenje (20 let) na oltar domovine.“ Le prehitro so se spolnile njegove slutnje. Na Tirolskem je zasul sneženi plaz 22 let starega Friderika Celcer iz Ložan dne 12. decembra 1916. V bolnišnici v St. Danijelu na Krasu je umrl na tifusu v 19. letu svoje starosti Leopold Somer iz Trčeve in je pokopan na tamošnjem vojaškem pokopališču dne 30. decembra 1916. Dne 11. januarja 1917 je nagloma umrl v klinički rezervni bolnišnici v Inomostu Anton Bregant, pridni viničar gospe grofice Brandis v Celestrini in je bil pokopan na vojaškem pokopališču dne 13. jan. 1917. Na župnijskem pokopališču v Ravnic pri Gorici pa so djali k večnemu počitku Matija Gutsmandl, viničarja, ki se je ponesrečil dne 15. februarja 1917 pri razstreljevanju neke pečine. Zadel ga je kamen v glavo in ga tako močno ranil, da je čez tri ure izdihnil, spreviden s sv. zakramenti, svojo dušo. Bil je dober krščanski mož. Ravno na Velikonoč pa je pri Kronbergu na Krasu odtrgala italijanska mina obe nogi in glavo Martinu Maček. Bil je v 19. letu. Naj v miru počivaj!

Od Sv. Jurijav Slov. gor. se nam piše: Ze tretjič v tej grozni vojski je zadela žalostna vest v rlo in krščansko družino Krampergerjevo v Spod. Gasteraju. Dne 1. maja smo dobili žalostno novico, da je sin Jakob izdihnil svojo dušo. Ze 18 mesecev je bil na tirolski fronti. Jakob je bil vrl mladenič in naročnik „Slov. Gospodarja.“ Svojo dušo je izročil Bogu ravno na dan svojega godu.

Dne 26. aprila je na italijanskem bojišču padel drugi sin Alojz spoštovane družine Možina na Turškem Vrhu. Dobil je strel v glavo. Bil je priden

in pokoren mladenič staršem in cesarju. Kaj rad je pisal svojemu očetu v Maribor, ki je tudi pri vojaki. Bil je zvest ud Marijine družbe in naročnik „Slov. Gospodarja.“ Šel je v boljšo domovino za svojim bratom Jožefom, ki je padel dne 13. julija 1916.

Prišla je žalostna vest k Mariji Snežni, da je v Pragi v bolnišnici umrl Jožef Zagler. Bil je že od začetka v vojski. V bitki v Karpatih je zmrznil v noge. Potem je odšel zopet na italijansko bojišče. Tam se je bojeval devet mesecev. Potem se je po močno prehladil. Čisto oslabiljenega so spravili v bolnišnico. Po trimesečni bolezni je umrl dne 29. aprila. V najlepši dobi je moral darovati svoje življenje na oltar domovine. Kakor bi bil slutil svojo smrt, je še pred par dnevi prosil svoje ređnike in starše odpuščanja vseh svojih slabosti. Bil je zelo priden in priljubljen mladenič.

Nepričakovano žalostna novica je zadela Slavičovo hišo iz Stanetinec pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Na južnem Tirolskem je žrtvoval svoje življenje Franc Slavič. Bil je pri domačem polku. Bojeval se je proti Srbom in potem proti Lahom na južnem Tirolskem, kjer ga je zadela krogla izdajalskega Laha. Dne 2. vinotoka 1916 se je preselil naš zvesti prijatelj v boljšo domovino, kjer ne razsaja vihar svetovne vojske. Bil je zvest izpolnjevalec svojih dolžnosti do domovine in cesarja ter priden katoličan. Zapušča ženo in nepreskrbljenega otroka. Dragi France! Veliko si pretrpel v tej solzni dolini, sedaj pa ti naj bo lahka tuja zemlja! Na svidenje naš zvezdami!

Iz italijanskega bojišča je došlo žalostno poročilo, da je tam daroval svoje življenje za domovino Ludovik Ašič, doma iz Laporja pri Slov. Bistrici. Padli je bil brat notarskega kandidata g. Ašiča. Bil je izvrsten pevec.

Vsem slovenskim žrtvam za domovino naj sveti večna luč!

Laška ofenziva.

Ze desetkrat so se dne 13. maja vrgli naši jugo. hodni sovražniki na Boročičevo armado, da bi jo predrli in si zadobili prosto pot v Trst in Ljubljano. Desetkrat je zatrepetalo sree vsakega Slovenca v razburjenem pričakovanju, kajti gre se za našo slovensko zemljo. Z notranjim razburjenjem pričakujemo tudi konca desete laške ofenzive proti branitel-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Ta za mojega konja in mene usodepolni prst je tudi polkovniku zažugal tako ostro, da je odšel le samo zmerjal in zabavljaj radi stanja ter čakanja, a nikoli več ni udrihal s sabljo po voznikih in topničarjih. Iz tega slučaja je razvidno, koliko se čeni v vojni življenje posameznika. Bil sem pri tej priliki po nedolžnem občutno kaznovan; korakal sem ono noč in naslednjega dne peš po gališkem blatu.

Okrog polnoči v oni noči je vendar razvozljaj nekdo vozal čakanja in stanja, premaknili smo se naprej. Odkazana nam je bila neusmiljeno dolga pot in priganjali so nas k hitrosti, češ, pri Radymno je obtičala cela ruska divizija v blatu, to moramo sedaj zajeti.

Hodili smo gotovo nad 65 km brez oddiha in prestanka. Naše vrste so se redčile. Ljudje so onemogli vsled hoje, šibani od blata in dežja, so cepali v občestne järke. Bilo jim je vseeno, če tudi obleže flo gela v blatu, naprej ni šlo, tudi s silo in priganjanjem ne. Častniki onemoglih tokrat niso tirali naprej, saj so se sami komaj tavajoče gibali in lezli.

Oberst je uvidel, da izgubi v blatu in cestnih jarkih ves polk, če še nadaljuje pohod na višje povelje. To pa moram priznati: Ta gospod je čutil z moštvo. Ko je videl, da se delajo tako mogočne vr-

zeli v tavajočih vrstah, je po 65 km hoda zavel na levo s ceste v prvo vas. Porazlezi smo se že vsi po selu in počepali utrujeni po ležiščih, pa pridrvijo na konjih častniki od divizije nad obersta:

„Regiment mora naprej na vsak način!“

Tokrat se je stari samozavestno postavil in obregnil:

„Jaz sem poveljnik regimenta, jaz bom znal razsoditi, ali je mogoče naprej ali ne!“

Gospodje so odfrčali majajočih glav, mi smo pa mirno spavali v selu, dokler se ni odpočilo vse. S tem življenjsko potrebnim počitkom nismo v resnici prav nič zamudili, ampak se uverili: Počasi se tudi prav in daleč pride!

V času, ko smo mi nastopili tretji vojni pohod, je bolgarski general v ruski službi, Radko Dimitriew, naskočil z vso silo Przemysl. Slovitoga generala, katerega je v balkanski vojni koval celi svet med zvezde sreče, se pa je v svetovni vojni držala povsod prav črna smola. V silovitem naskoku se je hotel polastiti najmočnejše trdnjave, a ta njegov naval je bil zelo krvavo in za Ruse porazno odbit. Sovražnik se je tokrat tako osmodil, da ni od tedaj nikdar več naskočil trdnjave. Ruska armada, do tedaj prav ponosno zmagovita v vseh bitkah, je pri Przemyslu ugriznila na trdi avstrijski oreh, ki ga ni mogla potreti kljub neštetim v boj pognanim množicam. Bridko presenečen vsled levje avstrijske odpora, je Dimitriew popustil Przemysl. Boječ se napada naše 3. armade, ki je hitela trdnjavi na pomoč, se je potegnil za Przemysl, se zakopal, in čakal, da ga zopet mi napademo in naskočimo. Ruske prednje straže so se bile za časa oblege razpregle in porazleze že daleč

pred trdnjavo. Te so se umikale brez resnih odpor-nih bojev do postojank glavne armade, ko smo se jim mi bližali. V blatu in po mlakužah jih je pa veliko obtičalo in teh smo na potu v tretjo bitko polovili in pozajeli mnogo. Za gališkim mestecem Radymno je obtičala v blatu več dni cela sovražna divizija. Naša pehota je to zaostalo krdelo se dohitela pravčasno, a naša artilerija ni mogla za nami. Po naravnih zadržkih ovirano, ni moglo naše topništvo odločilno potipati sovražnika. Rusi se imajo pač temu blatu zahvaliti, da so lahko za Radymno zgradili most in ušli preko Sana k svoji glavni armadi.

Spominjam se, da sem jezdil iz Radymna sam nazaj iskat naše kuhinje, ki so tudi neke gomazile po mlakužah. Pri tem pojezdu sem zadel na naše 15 cm težke havbice, katerih je tičala cela baterija v blatu. Mi smo jih pričakovali željno kot duše raja, da bi razstrelile ruski most, a zaman. Topničarji so brezposelno kurili krog po polju, konji pa bučili v blato vpreženi pred topove. Radoveden sem le vprašal ognjarja (Feuerwerker), ki se mi je zdel najbolj brijhen:

„Kako dolgo pa že tičite tukaj?“

Mož mi je lepo odgovoril: „Jedno noč in jeden dan, pa ne moremo z mesta.“

Bili so v celem 4 težki topovi. Pred vsak top so bili vpreženi 4 pari konj, torej v celem pri vseh 16 parov. Stojč drug za drugim so se valjali po blatu in menda čakali čudeže iz neba. Pri pogledu na to dolgo vrsto pripreg mi je nehote ušel zaničljiv smeh in svetoval sem:

„Pri nas doma ve zadnji voznik, da, če ne morejo potegniti 4 pari, bo pa zmoglo tvor 6 ali 10 pa-